

Oponentní posudek disertační práce

Název disertační práce: Reforma mezinárodního měnového systému: přechod k multipolárnímu měnovému uspořádání

Autor: Ing. et Ing. Vojtěch Sadil, LL.M.

Oponent: doc. Ing. Jena Švarcová, Ph.D.

Aktuálnost tématu disertační práce

Disertační práce se zabývá tématem mezinárodního měnového systému, které je bezesporu významné a aktuální. Autor zvolil jako výzkumný horizont období let 2001- 2020 (viz dílčí výzkumný cíl číslo 4), což považuji za vhodné především v kontextu zkoumání měnové působnosti eura. V dílčích komentářích autor hovoří i o letech 2021 a 2022, ovšem pouze nahodile a bez nároku na vyčerpávající popis – vzhledem k celosvětovým dopadům pandemie covid-19 v roce 2021 a vzhledem k Rusko – Ukrajinské krizi se závažnými dopady na energetickou krizi především v Evropě v roce 2022 a následujícím, budou roky 2021 a následující vyžadovat samostatné vědecké zkoumání v kontextu změn mezinárodního měnového systému a nedoporučuji ze zkoumání let 2001 až 2020 vyvozovat striktní závěry pro aktuální období. Přesto jsou zkoumání z let 2001 až 2020 přínosná, protože hodnotí vývoj měnového systému včetně světové finanční krize 2007-2008.

Splnění cílů stanovených v disertační práci

Za hlavní cíl disertační práce si autor stanovil vědecky prokázat existenci trendu přechodu k měnové multipolaritě v mezinárodním měnovém systému. Tohoto hlavního výzkumného cíle chce autor dosahovat prostřednictvím souboru šesti dílčích cílů (DVC1-DVC6) a s ohledem na definované výzkumné otázky. Autor nestanovil ani jednu vědeckou hypotézu, kterou by testoval statistickými metodami. Dílčí výzkumné cíle mají návaznost jednak na hlavní výzkumný cíl a současně také na definované výzkumné otázky. Tyto dílčí cíle jsou následující: DVC1: S využitím systémového přístupu charakterizovat mezinárodní měnový systém, a to z hlediska jeho podstaty, struktury, funkcí a možností k jeho zkoumání pomocí konceptů měnové koncentrace a měnové internacionalizace. Součástí tohoto cíle je i identifikace determinantů měnové internacionalizace. DVC2: Na základě historického výzkumu a analýzy literárních zdrojů identifikovat historické příčiny měnové internacionalizace a deinternationalizace. DVC3: Představit současné a nejvýznamnější trendy v rámci mezinárodního měnového systému, které mohou přispět ke změně jeho kvality směrem k měnové multipolaritě. DVC4: Aplikovat koncept měnové koncentrace při zkoumání procesu přechodu k multipolárnímu měnovému uspořádání. Zkoumáno je období od roku 2001 do roku 2020. Cílem je zjistit, zda vykazuje multipolární měnový systém ve zkoumaném období vykazuje trend přechodu k měnové multipolaritě. DVC5: Na základě dílčích výzkumných cílů 1 a 2 a s pomocí analýzy literárních zdrojů a vlastního výzkumu navrhnout, představit, aplikovat a zhodnotit fuzzy-logický model měnové internacionalizace, který umožní kvantifikovat současný potenciál měnové internacionalizace pro nejvýznamnější měny současného mezinárodního měnového systému. DVC6: Na základě dílčích výzkumných cílů 4 a 5 a s pomocí analýzy relevantních literárních zdrojů a vlastního výzkumu v podobě případových studií zjistit budoucí perspektivu amerického dolaru, eura a čínského renminbi v mezinárodních měnových vztazích.

Autor si stanovil hlavní cíl a dílčí cíle, v práci ale není uvedeno schéma konceptuálního rámce, které by znázorňovalo vztahy mezi dílčími výzkumnými cíli navzájem a cílem hlavním, pouze je uveden verbální popis v rámci DVC5, který tyto vztahy naznačuje. DVC6 hodnotím jako velmi ambiciózní, protože „zjistit budoucí perspektivu amerického dolaru, eura a čínského renminbi“ prostou extrapolací trendů let 2001 – 2020 je v kontextu zásadních turbulentních změn a diskontinuit let 2021 a 2022 málo relevantní.

Postup řešení problému a výsledky disertační práce, konkrétní přínos autora

V rámci navrženého výzkumu jsou autorem definovány pouze výzkumné otázky, nikoliv výzkumné (vědecké či statistické) hypotézy. Dle vyjádření autora výzkumné otázky je možné zodpovědět až po splnění několika dílčích cílů práce. Pro účel disertační práce bylo formulováno těchto osm výzkumných otázek: VO1: Vykazují hodnoty měnové koncentrace v mezinárodním měnovém systému klesající trend v rámci sledovaného období? VO2: Vykazuje mezinárodní měnový systém na konci sledovaného období multipolární měnové uspořádání? VO3: Jaká je současná úroveň a dlouhodobý trend měnové koncentrace pro vybrané klíčové měny (americký dolar, euro a čínské renminbi) v mezinárodním měnovém systému? VO4: Jaký je v roce 2020 potenciál měnové internacionalizace pro 14 vybraných, nejdůležitějších měn současného mezinárodního měnového systému? VO5: Jaký je trend vývoje potenciálu měnové internacionalizace u tří klíčových měn multipolárního měnového uspořádání, tj. amerického dolaru, eura a čínského renminbi, v letech 2001 až 2020? VO6: Jaká je budoucí perspektiva amerického dolaru v mezinárodním měnovém systému z pohledu jeho měnové internacionalizace? VO7: Jaká je budoucí perspektiva eura v mezinárodním měnovém systému z pohledu jeho měnové internacionalizace? VO8: Jaká je budoucí perspektiva čínského renminbi v mezinárodním měnovém systému z pohledu jeho měnové internacionalizace?

Z metodického hlediska autor využívá dvě specifické metody – nejprve využívá výzkum měnové koncentrace (zde využívá výzkumný horizont let 2001 - 2019 viz tabulky 10 až 14 a 19, 20) a následně se autor snaží vyplnit mezeru ve výzkumu definováním fuzzy-logického modelu měnové internacionalizace (kapitola 7). Vzhledem k tomu, že tabulky 19, 20, 24 a 25 byly publikovány kolektivem autorů v předchozí publikacích, nelze zde přesně určit osobní přínos autora.

Prezentované výpočty autora lze rozdělit do dvou skupin: v první skupině autor cituje publikace v nichž je spoluautorem (tabulky 16, 19, 20, 21, 22, 25, 26, 29, 34) a ve druhé skupině autor uvádí jako zdroj vlastní zpracování (tabulky 17, 23, 27, 30, 35). U druhé skupiny se však zřetelně jedná o vlastní zpracování sekundárních zdrojů dat, a tyto zdroje autor musí u tabulek citovat. Nutné doplnit.

Výzkumné cíle lze hodnotit jako naplněné a výzkumné otázky, které si autor položil, jako zodpovězené, byť v dílčích případech se autor dopouští interpretací a zevšeobecňujících konstatování nad rámec prokázaných datovými sobory a výpočty, obzvláště pak u extrapolací do let 2021 a 2022, případně i dále.

Vhodně je zařazena kapitola 13, která uvádí limity výzkumu a navrhuje možné směry dalšího bádání.

Význam pro praxi a pro rozvoj vědního oboru

Disertační práce autora naplňuje konkrétní potřeby jak pro praktické použití v oblasti bankovníctví a mezinárodních financí, tak pro rozvoj vědních oborů zkoumajících

mezinárodní měnový systém a jeho funkce. Publikační činnost autora potvrzuje zájem vědecké komunity o tato zkoumání.

Formální úprava disertační práce

Disertační práce splňuje standardy pro tento typ vědecké publikace. Autor čerpal z řady zdrojů, které uvádí v Seznamu použité literatury na stranách 161 až 178 a cituje v textu. U tabulek 17, 23, 27, 30 a 35 uvádí autor jako zdroj vlastní zpracování, ale protože se jedná o zpracování sekundárních dat je potřeba doplnit i konkrétní citace konkrétních sekundárních zdrojů dat ke každé tabulce. Taktéž pro teze disertační práce je potřeba tyto zdroje u těchto tabulek doplnit.

U obrázků 3, 5, 6, 12 a 13 jsou prezentovány časové řady dat včetně predikce až do roku 2027 resp. 2025, ale tyto predikce nejsou jednoznačně odděleny komentářem pod obrázkem. Vzhledem k tomu, že aktuální vývoj v letech 2021 a 2022 už se výrazně liší od prezentovaných obrázků, může to vyvolávat u čtenáře chybné interpretace.

Publikační činnost studenta

Autor uvádí pět publikovaných článků ve sbornících z konferencí a v odborných časopisech z České republiky, u dvou článků je jediným autorem a u tří článků je prvním autorem v autorském kolektivu. Publikační činnost autora odpovídá nárokům kladeným na dosažení titulu Ph.D., autorovi doporučuji, aby začal publikovat i v zahraničních časopisech.

Otázky k obhajobě:

Proč jste do svého výzkumu zařadil čínské renminbi, když ve své tabulce Potenciál měnové internacionalizace u čtrnácti vybraných měn je čínská měna až na desátém místě a třetí nejvyšší skóre dosahuje japonská měna?

Disertační práci **doporučuji** k obhajobě a po úspěšné obhajobě doporučuji udělení titulu Ph.D.

Ve Zlíně 20. října 2022

doc. Ing. Jena Švarcová, Ph.D.

Ústav ekonomie

Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně